

בריייתא, גדולים אין, קטנים לא – שעבדים גדולים עושים יין נסך
 במגעם, ואילו קטנים אינם אוסרים את היין, וזהו שלא כדברי רב
 האומר שאפילו תינוק בן יומו עושה יין נסך במגעו.
 מתרצת הגמרא: תרומה – יש לפרש את הסיפא של הבריייתא א'פני
 שפחות' – על בני השפחות, שלפי שגדלו מקטנותם בבית ישראל, לא
 גזרו חכמים על יינם בקטנותם, אלא רק בגדלותם, כשהם בקיאים
 בטיב עבודת כוכבים, אבל עבדים שניקנו מעובדי כוכבים ועדיין לא
 טבלו, אפילו קטנים עושים יין נסך במגעם, וכדברי רב שאף תינוק בן
 יומו של עובדי כוכבים עושה יין נסך.
 מנסה הגמרא לדחות את התירוץ: הא – הרי לשון 'וכן בני השפחות'
 קאמר התנא בבריייתא, ומשמע שדין עבדים שניקנו מעובדי כוכבים
 שזה לדין בני השפחות. מתרצת הגמרא: לשון 'וכן' נאמרה א'רוקן
 ומדרשן' – לגבי זה שהם מטמאים כזבים ברוק ובמדרס, שבוה אין
 חילוק בין עבדים שניקנו מעובדי כוכבים לבין בני השפחות, וכלשון
 הבריייתא, אבל הסיפא של הבריייתא העוסקת בין נסך ומחלקת בין
 גדולים לקטנים, עוסקת רק בבני השפחות.
 ממשיכה הגמרא ומקשה: הניחא למאן דאמר – תירוץ זה מובן
 לפי הדעה הגורסת בבריייתא שרוקן ומדרסן טמא, והוצרכה
 הבריייתא לדמותם כדי להשמיענו שאף בבני השפחות גזרו חכמים
 טומאה, אלא למאן דאמר שרוקן ומדרסן טהור, מאי אכא
 למימר – כיצד תבואר הבריייתא, והרי כיון שעבדים שניקנו מעובדי
 כוכבים אינם מטמאים, הגם שמעולם לא היו ברשות ישראל, כל
 שכן שבני השפחות אינם מטמאים, ומדוע הוצרכה הבריייתא
 להשמיענו זאת.
 מתרצת הגמרא: אמנם כוונת הבריייתא לדמות את בני השפחות
 לעבדים שניקנו מהעובדי כוכבים, אך אין זה לענין קטנים, אלא לענין
 גדולים, והא קא משמע לן – השמיעה לנו הבריייתא בכך שהוכיחה
 בפירוש גם את בני השפחות, דדין העבדים הוא דומא – דומה לדין
 דבני השפחות, מה בני השפחות אם מלו ולא טבלו, הוא – רק אז
 הדין הוא דעושיין יין נסך במגעם, אבל אם כבר מלו ומטבלו, לא,
 שהרי גדלו בבית ישראל ואף מלו וטבלו לשם עבודתו, ודינם כעבדים
 ולא כעובדי כוכבים, אף עבדים שניקנו מהעובדי כוכבים דינם כן,
 שאם מלו וטבלו אינם עושים יין נסך במגעם, הגם שלא גדלו בבית
 ישראל. והוצרכה הבריייתא להשמיענו זאת, לאפוקי – להוציא
 מדעתו וסברתו דרב נחמן אמר שמואל, דאמר רב נחמן אמר
 שמואל, הלוקח [הקונה] עבדים מן העובדי כוכבים, אף על פי
 שפלו ומטבלו, ומעיקר הדין יצאו מכלל עובדי כוכבים ודינם ככל
 עבדים כנעניים, מכל מקום הם עושיין יין נסך במגעם עד שתשקע
 עבודת כוכבים מפייהם – שלא יזכירו את העבודת כוכבים כלל, קא
 משמע לן דלא – השמיעה לנו הבריייתא שאין אומרים כן, אלא כיון
 שמלו וטבלו אין מגעם עושה יין נסך.
 הגמרא דנה בדברי שמואל, שיש אופן שעבדים אוסרים את היין
 במגעם: גופא, אמר רב נחמן, אמר שמואל, הלוקח עבדים מן
 העובדי כוכבים, אף על פי שפלו ומטבלו, ומצד הדין פקע מהם שם
 עובדי כוכבים, מכל מקום עושיין הם יין נסך במגעם, עד שתשקע
 עבודת כוכבים מפייהם – שלא יזכירוה כלל, אך עד אז אנו חוששים
 שמתוך שהורגלו להיות בבית עובדי כוכבים, הרי הם מורגלים
 בניסוך יין ועושים כן אף שכבר מלו וטבלו.
 מבררת הגמרא: וכמה – עד איזה זמן אנו חוששים לכך. מבארת
 הגמרא: אמר רבי יהושע בן לוי, עד שנים עשר חדש.
 הגמרא מקשה על דברי שמואל מהבריייתא שהובאה לעיל: איתביה
 רבא לרב נחמן, שנינו בבריייתא, הלוקח עבדים מן העובדי כוכבים,
 שאותם עבדים מלו ולא מטבלו, וכן בני השפחות שפלו ולא מטבלו,
 רוקן ומדרסן

דאי משפחנא תנא – שאם אמצא תנא דאסר יין זה, קרבי נתן
 הסובר שמגע גוי ביין אוסרו אף כשלא עשה בו מעשה ניסוך, והיינו
 שלא שכשך בו את ידיו, אספריניה – אאסור יין זה אפילו פהנאה,
 ומביאה הגמרא היכן מצאנו שכן היא דעת רבי נתן, דתניא, מדרו –
 אם מדר הגוי את מדת היין של ישראל בין פיד ובין פרגל,
 שהכניסם לחבית כדי לשער כמה יין יש בה, ומכר היין לגויים, כלומר
 הוא אסור בשתיה ומותר בהנאה, כיון שלא התכוין הגוי לנסכו, רבי
 נתן חולק ואומר, אם מדרו פיד, אסור אפילו בהנאה, ואינו יכול
 למוכרו, אך אם מדרו פרגל, מותר בהנאה.
 דוחה הגמרא: לא יתכן שזו היתה סברתו של שמואל, שהרי אמר
 דאמר – מה שאמר רבי נתן שהיין נאסר אף כשלא התכוין הגוי
 לנסכו, היינו כשנגע בו פיד, אך אם נגע בו פרגל, מי אמר – וכי אמר
 רבי נתן שהיין אסור בהנאה, והרי מבואר בדבריו שבאופן כזה היין
 מותר, ואם כן אף הסובר כרבי נתן לא יאסור בהנאה את היין שנדרך
 על ידי עובד כוכבים.
 הגמרא מבארת באופן אחר מדוע המתין שמואל: אלא כך סבר
 שמואל, דאי משפחנא תנא דאסר – שאם אמצא תנא שמתיר יין זה
 לגמרי, קרבי שמעון, האומר (להלן ט) שמגע עובד כוכבים ביין שלא
 בכוונה אינו אוסרו אפילו בשתיה, כיון שלא התכוין לנסכו, ואיני
 – אתיר את היין אפילו בשתייה.
 הגמרא מביאה מעשה בענין מגע עובד כוכבים ביין: והוא עובד
 דהנה כבדים – מעשה שהיה בעיר בירם, דההוא עובד כוכבים
 דהנה קא פליק פדיקלא ואייתי לוליבא – שאותו עובד כוכבים היה
 עולה ומטפס על עץ דקל והביא עמו לולב, פהדי דקא נחית – ובזמן
 שירד מהעץ נגע פראשה דלוליבא פתמרא – נגע בראש הלולב ביין
 של ישראל שלא פכוונה, ובא המעשה לפני רב, שרייה רב לזבניה
 לעובדי כוכבים – התיר רב למכור את היין לעובדי כוכבים, כלומר
 אסור רק בשתיה ולא בהנאה. אמרו ליה רב פהנא ורב אפי לרב,
 והא מר עצמו הוא דאמר, שאפילו תינוק בן יומו של עובדי כוכבים
 הנוגע ביין, הוא עושה אותו יין נסך, אף שודאי לא התכוין לניסוך,
 ואם כן כיצד התרת את היין שנגע בו עובד כוכבים זה בלולב שבידו.
 אמר להו רב, אימור דאמרי אגא – מה שאמרתו שתינוק בן יומו
 אוסר את היין, היינו בשתייה, אבל פהנאה מי אמר – וכי אמרת
 שהוא אוסר בהנאה, ולכן אף במקרה זה התרתי את היין בהנאה, אך
 לא בשתיה.
 הגמרא דנה בגוף דברי רב: גופא, אמר רב, תינוק גוי בן יומו הנוגע
 ביין עושה אותו יין נסך, ואוסרו בשתיה.
 הגמרא מקשה מבריייתא על דברי רב: איתביה – הקשה רב שימי
 פר תיאי לרב, שנינו בבריייתא, הלוקח עבדים כנעניים מן העובדי
 כוכבים, שאותם עבדים מלו ועדיין מטבלו, וכן בני השפחות
 הגיות שגדלו בבית ישראל שפלו ולא מטבלו, שהדין הוא שאינם
 יוצאים מכלל גויים אלא במילה וטבילה (בבמות מו). רוקן ומדרסן –
 הרוק שלהם וכן הדברים שדרכו עליהם, אפילו בשוק – ברשות
 הרבים, שספק טומאה שם טהור, אצלם הוא טמא, כיון שגזרו חכמים
 על העובדי כוכבים שיהיו כזבים ודאיים, שרוקן ומדרסן טמא. ואמרי
 לה – ויש גורסים בבריייתא שרוקן ומדרסן טהור, כיון שעבדים שמלו
 ולא טבלו זהו דבר שאינו מצוי, ולא גזרו בו חכמים.
 ממשיכה הבריייתא ואומרת דין נוסף: יינן – יין שנגע בו עבדים אלו,
 אם הם גדולים, עושים אותו יין נסך במגעם, אבל קטנים אין עושים
 יין נסך. מבארת הבריייתא: ואלו הן הנחשבים גדולים, ואלו הן
 הנחשבים קטנים, 'גדולים' הם הזרעין פטיב – במהות ודרך
 עבודתה של עבודת כוכבים ומשמייה, ו'קטנים' הם אלו שאינם
 יודעין פטיב עבודת כוכבים ומשמייה.
 סיים רב שימי בר חייה את קושייתו: קתני מיהת – שנינו מכל מקום

31 לקטנים, והא קא משמע לן – דבר זה באה הברייתא להשמיענו,
 32 שדין העבדים הוא דומיא – דומה לדינם דבני שפחות, מה בני
 33 שפחות דווקא גדולים הוא דעושיין יין נסך, אבל קטנים אין עושיין
 34 יין נסך, כיון שגדלו בבית ישראל ואינם בקיאים בטיב עבודת כוכבים
 35 ומשמשיה, אה עבדים שניקנו מעובדי כוכבים נמי – גם כן, רק
 36 גדולים עושיין יין נסך במגעם, אבל קטנים אין עושיין יין נסך, אף
 37 שדינם כעובדי כוכבים, ובאה הברייתא לאפוקי – להוציא מדינו
 38 וסברתו דרב, דאמר רב, אפילו תינזק בן יזמו של עובדי כוכבים
 39 עושה יין נסך במגעו, קא משמע לן – השמיעה לנו הברייתא דלא,
 40 אלא רק גדולים אוסרים את היין.
 41 הגמרא מביאה מעשה בענין מגע עובד כוכבים ביין: ההוא עובדא
 42 דהנה במחוזא – מעשה שהיה בעיר מחוזא, אתא עובד כוכבים עייל
 43 לחנותא דישראל – שבא עובד כוכבים ונכנס לחנות של ישראל,
 44 אמר להו – שאל אותם העובד כוכבים, אית לכו תמרא לזבוני –
 45 האם יש לכם יין למכור. אמרו ליה הישראלים שהיו בחנות, לא – אין
 46 לנו יין למכירה. הנה התיב תמרא גדולא – היה מונח שם יין בתוך
 47 דלי, שדי ביה ידיה, שירשף ביה – הטיל העובד כוכבים את ידיו בתוך
 48 היין ושכשך בו את ידיו, אמר להו העובד כוכבים בתמיחה, האי לאו
 49 תמרא הוא – האם אין זה יין. שקליה האיך פרייתיה – נטל הישראל
 50 את אותו יין בכעסו על העובד כוכבים, שדייה לדנא – והשליכו
 51 לחבית שהיתה מלאה יין, כאומר לעובד כוכבים שלא ישתה ממנו.
 52 נחלקו האמוראים בדינו של היין: שרוייה רבא לזבוני לעובדי
 53 כוכבים – רבא התיר למוכרו לעובדי כוכבים, כיון שסבר שיין זה
 54 שנגע בו העובד כוכבים שלא בכונת ניסוך נאסר רק בשתיה ולא
 55 בהנאה, ודמיו מותרים. איפליג עליה – נחלקו עליו רב הונא פר
 56 חיננא ורב הונא בריה דרב נחמן, ואסרו את היין. נפקי שיפורי
 57 דרבא ושרו – יצאו שופרות של הכרזה מבית מדרשו של רבא
 58 להכריזו שהיין מותר בהנאה, ונפקי שיפורי – ויצאו שופרות של
 59 הכרזה מבית מדרשו דרב הונא פר חיננא ורב הונא פר רב נחמן,
 60 ואסרי – והכריזו שהיין אסור אפילו בהנאה.

1 בשוק סמא, כיון שגורו עליהם שיהיו כזבים לכל דבר, ואמרי לה –
 2 ויש אומרים שרוקן ומדרסן מהור, כיון שעבד שמל ולא טבל הוא
 3 דבר שאינו מצוי, ולא גורו בו חכמים. יינן – אם נגעו אותם עבדים
 4 ביין, אם הם גדולים, עושיין יין נסך במגעם, ואם הם קטנים, אין
 5 עושיין יין נסך במגעם. ואילו הן גדולים ואילו הן קטנים, גדולים הם
 6 אותם שיוצאין מטיב עבודת כוכבים ומשמשיה, וקטנים הם אותם
 7 שאין יודעין מטיב עבודת כוכבים ומשמשיה. מסיים רבה את
 8 קושייתו: קתני מיהת – מבואר מכל מקום בברייתא, שאם מלו ולא
 9 מקלו, אין – אכן מגעם ביין אוסרו, אבל מלו ומקלו, לא – אין מגעם
 10 אוסר, ושלא כדברי רב נחמן בשם שמואל, שאף אחר שמלו וטבלו
 11 מגעם ביין אוסרו, עד שתשקע עבודת כוכבים מפייהם.
 12 מתרצת הגמרא: תרנמה – יש לפרש דיוק זה, שאם מלו וטבלו אין
 13 מגעם ביין אוסרו, אנכי שפחות, שכיון שגדלו בבית ישראל, וכבר
 14 מלו וטבלו, אין מגעם ביין אוסר. אבל עבדים שניקנו מעובדי כוכבים,
 15 כיון שהם יודעים בטיב עבודת כוכבים ומשמשיה, אפילו אם מלו
 16 וטבלו מגעם ביין אוסרו, עד שתשקע עבודת כוכבים מפייהם.
 17 חזרת הגמרא ומקשה: הא – הרי לשון יבן בני השפחות קתני
 18 בברייתא, ומשמע שדינם שוה. מתרצת הגמרא: לשון יבן נאמרה
 19 ארוקן ומדרסן, שלגבי טומאתם כזבים והשווה בני השפחות לעבדים
 20 שניקנו מעובדי כוכבים, אך לגבי איסור יינם אינם דומים, וכדברי
 21 שמואל.
 22 ממשיכה הגמרא ומקשה: הניחא – תירוץ זה מובן למאן דאמר
 23 שרוקן ומדרסן סמא, שבזה הוצרכה הברייתא להשמיע שהשווה בני
 24 השפחות לעבדים שניקנו מעובדי כוכבים, אלא למאן דאמר
 25 בברייתא שרוקן ומדרסן מהור, מאי איכא למימר – כיצד תבואר
 26 הברייתא, והרי כיון שעבדים שניקנו מעובדי כוכבים אינם מטמאים,
 27 הגם שמעולם לא היו ברשות ישראל, כל שכן שבני השפחות אינם
 28 מטמאים, ומדוע הוצרכה הברייתא להשמיענו זאת.
 29 מתרצת הגמרא: אמנם כוונת הברייתא לדמותם זה לזה, אך לא
 30 לענין אופן שמלו וטבלו, אלא לענין זה שיש חילוק בין גדולים

אגרות קודש

בי"ה, אדר"ח מ"ח, תשס"ז
 ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"י עוסק בצ"צ מו"ה יוחנן שי'
 שו"ב, גבאי ביהכ"נ דליובאוויטש בליובאוויטש

שלום וברכה!

בשילהי חדש תשרי, הוא החדש הכללי דכל שנה כולה, המושבע בכל טוב ע"מ להמשיכו בכל השנה,
 הנני בזה לכפול ברכותי, אשר עוד רבות בשנים ינהג גבאות בביהכ"נ דליובאוויטש בליובאוויטש ברוח
 חסידותי, ויבוא זה לפועל גם בהשתדלות - בהצלחה - לרבות כמות המתפללים ולהגביה איכותם ע"י
 קביעות שיעורים בבית הכנסת, הן בנגלה והן בחסידות, וכנהוג בבתי כנסיות בני ישראל ובפרט בבתי
 כנסיות חב"ד. ובדאי יש ואפשר לסדר השיעורים באופן שלא יבלבלו לסדרי הישיבה.

וכבר ידוע איך שהפליגו רז"ל במעלת התאחדות בית הכנסת ובית המדרש גם יחד (ברכות ח, ע"א),
 וזכות הרבים תלוי בו.

ברכת הצלחה בכל האמור לעיל מתוך בריאות הנכונה ונחת חסידותי ביחד עם זוגתו שתליט"א
 מכל יו"ח שיחיו,